

ТАҚРИЗ

ба автореферати тадқиқоти диссертатсионии Холмуродова Мехрафруз Буриевна дар мавзӯи «Таърихи раванди оштии миллии тоҷикон (солҳои 1991-2011)» барои дарёфти дараҷаи илмии доктори фалсафа (PhD),
доктор аз рӯи ихтисоси 6D020300 – Таърих

Таърихи раванди оштии миллии тоҷикон ва омӯзиши паҳлуҳои гуногуни он барои мардуми Ҷумҳурии Тоҷикистон ва таъмини рушди ояндаи мамлакат аҳамияти бузурги таърихиро сиёсӣ дорад. Зеро дар давраи ҷанги шаҳрвандӣ, ки соҳаҳои ҳаётан муҳими халқу мамлакат аз он зиёни ҷиддӣ дида буданд, мамлакатро бӯҳрони ҷиддии иқтисодӣ, сиёсӣ ва гуманитарӣ фаро гирифта буд. Ҳатто ҳавфи аз харитаи сиёсии ҷаҳон нест гардидани Тоҷикистон низ аз эҳтимол дур набуд ва баъзе омилҳои аз даст рафтани истиқлолияти бадастомада низ имконпазир гардида буд. Маҳз дар ҳамин давраи ҳассос нерӯҳои сулҳофар ва ақлҳои солим тавонистанд, ки мамлакатро аз вартаи нестшавӣ наҷот диҳанд ва садҳо ҳазор шаҳрвандони сарсонро саргардонро ба ҳаёти ошошта раҳнамун созанд. Инчунин, дарки моҳияти оштии миллии тоҷикон имкон медиҳад, ки дар мамлакат аҳамият ва арзиши Ваҳдати миллиро дар замири ҷавонон ба таври зарурӣ талқин намоем ва онҳоро аз ҳикмати сулҳу субот ва амнияти оромӣ бархӯрдор намоем.

Моҳи декабри соли 2016 Асосгузори сулҳу Ваҳдати миллӣ- Пешвои миллат, Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон дар Паёми навбатии худ, ки ба давраи баъди таҷлили 25-умин солгарди истиқлолияти давлатии Тоҷикистон рост омад, аз солҳои сингардида ёдовар шуда, чунин ибраз намуданд: «Ҷанги таҳмилии шаҳрвандӣ кишвари моро аз масири пешрафт ҷандин даҳсола ақиб партофт ва мардуми Тоҷикистонро маҷбур сохт, ки барои бартарофт кардани

харобию хисороти он солҳо захмати шабонарӯзӣ ва мушкилоту монеаҳои басо гаронро таҳаммул намоянд. Қариб даҳ соли истиқлолият тамоми нерӯ ва талоши Ҳукумати кишвар барои барқарор кардани ҳокимияти конститутсионӣ ва рӯкнҳои давлатдорӣ, пеш аз ҳама, мақомоти ҳифзи ҳуқуқ ва сохторҳои низомӣ, ба Ватан баргардонидани беш аз як миллион нафар фирориён, барқарорсозии баъдичангӣ, таъмини сулҳу субот ва ваҳдати миллий равона гардид».

Сохтори автореферат аз муқаддима, 3 боб, феҳристи адабиёти истифодашуда ва хулоса иборат аст.

Дар муқаддимаи диссертатсия муҳимияти мавзӯи таҳқиқот асоснок карда шуда, дараҷа ва сатҳи таҳқиқи илмии мавзӯи мазкур мавриди таҳлил қарор гирифтааст, объект ва предмети таҳқиқот, ҳадаф ва вазифаҳои таҳқиқот, асосҳои методологӣ, сарчашмаҳои дар раванди таҳқиқот истифодашуда, қолаби хронологии таҳқиқот, навоари таҳқиқот, аҳамияти илмию назариявӣ ва амалии натиҷаҳои таҳқиқот нишон дода шуда, маълумот оид ба муътамад будани натиҷаҳои таҳқиқот низ асоснок гардидаанд.

Боби якуми диссертатсия «Таърихи ҷанги шаҳрвандӣ дар замони соҳибистиклолии Ҷумҳурии Тоҷикистон ва хусусиятҳои хоси он» номгузорӣ шуда, ба омӯзиши сабабҳои сар задани ҷанги шаҳрвандӣ дар Тоҷикистон, омилҳои гуногуни ба ин раванд таъсиррасон, нерӯҳои бо ҳам муқобили муноқишаҳои дохилии мамлакат ва марҳилаҳои асосии гуфтушунидҳои тарафҳо бахшида шудааст.

Боби якум аз ду параграф иборат буда, дар онҳо воқеаву ҳодисаҳои, ки сабаби саршавии ҷанги шаҳрвандӣ шудаанд, мавриди омӯзиш қарор гирифтаанд. Муаллиф дар заминаи таҳлили равандҳои сиёсии мамлакат сабабҳои сар задани ҷанги шаҳрвандӣ ва раванди ба амал омадани онро нишон додааст. Дар диссертатсия қайд мегардад, ки санаи муайяни ҷанги шаҳрвандии Тоҷикистон аз 5-уми майи соли 1992

пазируфта шудааст, аммо аксари муҳаққиқон оғози ҷанги шахрвандиро бо гирдиҳамои моҳи апрели соли 1992 алоқаманд менамоянд. Муаллифи рисола таҳлили раванди гуфтушуниди ҷонибҳои бо ҳам муқобили ҷанги шахрвандӣ, омӯзиши ҳуҷҷатҳои ба имзорасида ва натиҷаҳои он мавриди баррасӣ қарор додааст.

Кӯшиши танзим намудани низои сиёсии байни тоҷикон аз рӯзҳои аввали муборизаҳои мусаллаҳона оғоз гардида буд. Аммо баъди он, ки ба воситаи неруҳои ҳарбӣ ҳал намудани низоъ самараи дилхоҳ ба бор наовард ва ҷонибҳои низоъ манбаъҳои худро пурра сарф намуда, ба ҳолати ногувор дучор гардиданд, зарурати баргузор намудани гуфтушунидҳои тарафҳои бо ҳам муқобил ба миён омад.

Дар боби дууми диссертатсия **«Раванди оштии миллии тоҷикон ва аҳамияти таърихӣ сиёсии Созишномаи умумии истиқрори сулҳ ва ризоияти миллий»** таърихи ба амал омадани раванди оштии миллии тоҷикон, раванди таъсисёбии комиссияҳои ҷонибҳои низои сиёсӣ, нақши созмонҳои байналмилалӣ ва давлатҳои хориҷӣ дар танзиму ҳалли низои байнитоҷикон ва дар маҷмӯъ мақом ва нақши таърихии Созишномаи умумии истиқрори сулҳ ва ризоияти миллий таҳлилу таҳқиқ гардидаанд.

Боби дуум аз се парагараф иборат буда, таърихи таъсисёбии комиссияҳои гуногуни оштии миллий, самтҳои фаъолияти онҳо, нақши онҳо дар ҳалли масъалаҳои иҷтимоию сиёсӣ ва ҳарбӣ баррасӣ гардидаанд ва масъалаи ба сифати миёнарав иштирок намудани давлатҳои гуногун ва созмонҳои байналмилалӣ нишон дода шудааст. Таъкид шудааст, ки низои сиёсии Тоҷикистон яке аз низоъҳои мураккаб дар қаламрави собиқ Иттиҳоди Шӯравӣ маҳсуб меёбад.

Дар боби дуҷуми рисола раванди дар амал татбиқ гардидани хадафҳои стратегии давлату ҳукумат, баргараф намудани харобиҳои ҷанги шаҳрвандӣ, оғози корҳои ободонию созандагии давраи баъдичангӣ ва пурра ба ҳаёти ошошта сафарбар гардидани шаҳрвандони мамлакат мавриди омӯзиш қарор дода шудааст.

Хулоса, диссертасия дар мавзӯи «Таърихи раванди оштии миллии тоҷикон (солҳои 1991-2011)» ба бандҳои 10,11,12 ва 16 –и “Тартиби додани дараҷаҳои илмӣ ва унвони илмӣ”, ки бо қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 26-уми ноябри соли 2016 таҳти № 505 ба тасвиб расидааст, комилан ҷавобгӯ буда, муаллифи он - Холмуродова Меҳрафрӯз Буриевна сазовори гирифтани дараҷаи илмии доктори фалсафа (PhD), доктор аз рӯи ихтисоси 6D020300 – Таърих мебошад.

Муқарриз, н.и.т, дотсенти кафедраи
методикаи таълими таърих
ва ҳуқуқи МДТ “Донишгоҳи давлатии
Хучанд ба номи академик Бобочон Ғафуров”

Ҳомидов А. А.

Ҷимзони дотсент А.А. Ҳомидовро тасдиқ мекунам”

Сардори шуъбаи кадрҳо ва корҳои махсус

Ашрапова З.

Суроғаи донишгоҳ: 735700

шаҳри Хучанд, кӯчаи Мавлонбеков, 1 Тел: +992 (3422) 6-47-39; +992 (3422)

6-75-64 Факс: +992 (3422) 6-75-18 E – mail : hgu-rector@khujandi.com